

potrebo, da se vzdržavanju cest na pomoč pride po mitnicah; žalibog, da vkljub jasnemu §. 8. postave vlada se upira dovoljenju mitnic, čeravno pa država pobira cestnino po vseh svojih cestah; želeti je, da se princip predere, po katerem se mitnice vedno odbijajo; dr. Bleiweis zato nasvetuje, naj prošnja še enkrat na gospodarski odsek nazaj gré, da na tanko prevdari, koliko trpi ta cesta po fabriški vožnji in koliko zavoljo tega trpijo občine, ki jo vzdržavati morajo, ter naj pozvé, kar potrebuje v dokaz potrebe mitnice. — Zdajci se vname živahna razprava. Deschmann kaže na obravnave, po katerih je upati, da se v kratkem napravi druga cesta in potem odpade potreba mitnice. Dr. Suppan je zoper mitnico, pa misli, da bi se po novicestni postavi dala občinam kaka podpora nakloniti, ako je res tako, da fabriški vozovi cesto najbolj kvarijo. Horak dr. Bleiweisov predlog podpira z dostavkom, naj gospodarski odsek to zadevo pretresa s finančnim odsekom vred. Konečno pa predlog dr. Bleiweisa sicer ni obveljal, vendar pa je deželni zbor sklenil, naj se omenjena prošnja po nasvetu dr. Suppana izroči deželnemu odboru, ki naj pretresa, ali ne bi se mogla posebna konkurencija pri tej cesti vpeljati z ozirom na §. 18. nove cestne postave od leta 1873.

O 5. seji dne 16. dne t. m. Deschmann in 14 družnikov (med njimi dr. Zarnik, dr. Razlag in Zagorec) interpelirajo vlado: ali je preiskavala to, da je Vipavski dekan za pogreb dr. Spazzapana odredel cerkvena opravila in kaj je storila vsled tega? C. kr. deželni predsednik grof Auersperg je na to brž odgovoril, da je vladi ta primerljaj popolnoma znan, da pa po postavah nima prav nobenega vzroka, v tej reči postopati in se vtikati v čisto cerkvene zadeve. Debata na to je bila silno viharna. Kramarič kratko pa krepko šiba interpelacijo; Deschmann jo brani, dr. Zarnik še huje beseduje zoper dekana Grabrijana. Dr. Bleiweis kliče liberalni stranki: „wozu der Lärm!“ čemu ta hrup? Mar mislite, da Vam kdo verjame, da Vam gré v resnici za cerkveno opravilo? Saj nočete od cerkve nič vedeti, saj je „Confessionslosigkeit“ Vaše geslo; čemu tedaj se pulite zdaj za cerkvena opravila? Spazzapan sam bi se bil obrnil v trugi, če bi bil vedel, da gredó „farji“ za pogrebom in če bi bil slišal zvenenje; cerkev je spolnila svojo dolžnost, da mrtvemu ni silila, kar živ sam ni hotel; razdražen ni bil zato nihče, kakor edini tisti, ki so razdražbo delali. — Deschmann in dr. Zarnik mu ugovarjata, Horak, korar Kramar in dekan Toman ga pa krepko podpirajo. Tako je interpelacija padla pod klop. — Druga točka z obširnejšo razpravo je bila ta, da je dr. Bleiweis vtemeljeval svoj predlog, naj vlada dela na to, da tudi Ogerska vpelje postavo zoper govejo kugo. Predlog se je izročil zdravstvenemu odseku v poročilo.

Naši dopisi.

Iz Gorice 14. dec. — Včeraj in predvčerajnim je bila pri tukajšnji okrožni sodnji končna obravnava s porotniki v zadevi „Isonzo“ „Eco“ vi. Kakor sem že večkrat „Novicam“ poročal, tožil je vrednik „Isonzo“ v, gosp. Henrik Jurettig (beri Jurêtič), „Ecco del Litorale“ zaradi razžaljenja časti. Vse mesto je težko pričakovalo javne sodnijske razprave napovedane za 12. dan t. m. — Da pošte ne zamudim, naj odložim za danes nje posnetek, ter povem samo konec pravde. „Fra Galdino“ je obsojen! Porotniki so vsem 7 vprašanjem odgovorili z „da“. To je občinstvo obéh strank in menda sodnike same osupnilo. Vsled tega vêrdikta se je moralo imeti „Eco“ vo zadovoljenje za pregrešek (namesti za prestop, česar

se je pred k večjemu pričakovalo). Zarad zmanjševalnih okoliščin so prisodili sodniki g. Del Colu 100 gold. globe; 100 gold. pa mora plačati tožnikovemu advokatu, in potem še stroške za pravdo. (Dal. prih.)

Iz Notranjskega 8. dec. — Ne samo Pivka, temuč ves naš Bistriški okraj je zadela velika zguba. Preselil se je namreč iz Zagorja v Mirno Peč na Dolenjskem vrli narodnjak in možák v pravem pomenu besede prečastiti gosp. župnik Anton Mlakar. Celih 30 let je v Zagorju pastiroval; koliko je v tem času storil, koliko se trudil za prid dušni in telesni ne le Zagorcev in Pivčanov, temuč cele okolice, znano je daleč okrog. Zatoraj smo obžalovali nemile okoliščine, katere so ga silile, nas zapustiti, ter smo ga s težkim srcem odpotovati videli. Želimo sedaj Dolenjcem, da bi možaka saj toliko časa med seboj imeli, kolikor smo ga mi videli delati v blagor Notranjcem. V slovó mu zakličemo:

Kjer zemlja čuda nam odpira,
In burja po kamnitih gorah brije,
Skrivnostna, kjer nam Pivka izvira,
Ter se po travnikih zelenih vije:

Tu dolgo Vi ste stanovali,
In zdaj, ko se od nas ste preselili,
V gorice vinske se podali:
V spominu v srcu ste nam še ostali.

Bog Vam dobrote vse poplati!
Zakličemo iz srea Vam udani:
Let dolgo vrsto še med brati
Dolenjskimi Vas naj Gospod ohrani!

Zdaj pa še par besedi o drugi zadevi. Pozdravili smo z radostjo „Slovenca“, naš poštene novi časnik. V naše kraje hodi še precejšnje število iztisov. Želeti je le in živo rojakom priporočamo, da, ko so se naročili na „Slovenca“, naj bi naročevanja in podpiranja „Novic“ in „Danice“ nikakor ne opustili. „Unum oportet facere, alterum non omittere“. Ako bi po „Slovenca“ naša stara časnika škodo trpela, ne bi si bili z izhajanjem „Slovenca“ nič na boljšem. Kdor se naroči na „Slovenca“, naj zaradi tega „Novic“ in „Danice“ ne opusti. „Slovenec“ je političen časnik in zato ne more popolnoma „Novic“ in „Danice“ nadomestovati, ki obdelujeta vsak svoje posebno polje. Ne dopustimo, da bi se spolnile besede in prerokovanja naših nasprotnikov, „da bo „Slovenec“ svoje botre umoril.“ Bojimo se sicer ne, da bi se to zgodilo, vendar se nam zdi ta opomba zdaj o novem letu potrebna. — Imeli smo tû pred nekaj dni hudo burjo, ki nam je pustila nenavadno oster mraz. Gorjé siromakom, ki nimajo drv in gorke obleke!

Bilc.

Iz Postojne 15. dec. (Vabilo.) Predstojništvo čitalnice Postojnske vabi uljudno vse častite društvenike v občni zbor, kateri bode 21. dan tega mesca popoldne ob 5. uri v čitalnični dvorani. Dnevni red tega zbora bode: 1. Govor predsednikov. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo denarničarja. 4. Volitev 3 društvenikov, ki niso bili to leto odborniki za pregled računov. 5. Nasveti društvenikov. 6. Volitev prvosednika, in 7. volitev 6 odbornikov in 2 namestnikov, kateri si bodo izmed sebe tajnika in denarničarja izvolili.

Iz Vipave 14. dec. (Dr. Spazzapan po smrti.) „Po njih sadu jih bote spoznali“. S tem govorom je prinesel 11. dec. lažljubni „Tagblatt“ svoj vvodni članek, kterege je iz posnetega sporočila nekega notranjskega monstre „dopisevalca“ z znanimi pogretimi franzami dostojno razširil, zoper našega mnogo zasluženega vrlega poštenjaka visokočastitega dekana gosp. Jurija Grabrijana. Treba je, da se na hrupne laži pové tudi poštena resnica.

Umrli je 7. dne t. m. znani tukajšni odvetnik dr. Štefan Spazzapan, glasoviti „mož omike, in napredka“ — kakor ga „Tagblatt“ imenuje. Razjasnoval je res pokojni priprostim ljudem — ako so ga le hoteli poslušati — v pivnici ideal „omike in napredka“, češ, da „farjem“ ni nič verjeti in da je vsa cerkvena reč prazna. V tem duhu je bilo tudi njegovo življenje. Bil je Spazzapan hud nasprotnik cerkvi in duhovščini do zadnjega trenutka. Ali ni tedaj čisto naravno, do odpadencu, ki do slednjega trenutka svojega življenja duhovne obrede v nič deva, vero katoliško zaničuje, sam sebe pa s tem kot katoličana več spoznati noče — da mu služabniki Božji poslednji cerkveni obred pri pokopu mrtvega odrečejo? Kar sam ni hotel imeti v življenju, o čemur je do konca zmiraj zoperval — je-li bi mogli siliti duhovna, da ga potem po šegi katoliški pokoplje? Vsaj je umrli si vošil ter djál: „pokopljite me na vrt!“ In zgodilo se je, da mu je cerkev svoj postavni pokop odrekla. Ni mu tedaj zvonilo, obreda cerkvenega ni bilo ne viditi ne slišati. — Zato pa nastane med tukajšnimi liberalci ogenj v strehi. Neka razburjena deputacija (a ne 15 „svitlih“ glav, kakor brezverski „Narod“ poroča), dere k dekanu ter viharo zahteva cerkvenega zvonjenja in pokopa! Zraven je bil eden — tukajšne davkarije uradnik s cesarsko kapico — še precej mlad gospodič po duhu in telesu — ki se je neki kaj nepriстойno proti tukajšni cerkveni oblasti o tem nepoklicanem poslu obnašal. Dekan s svojo mirno besedo zavreli deputaciji položaj razloži ter jej naposled odgovori, da ga cerkvena dolžnost veže, ostati pri izrečeni prepovedi. Deputacija odide. Zdaj se je jelo telegrafovati in pisati v časnike, da svet izvé, kaj si upa počenjati naš tako zvani intolerantni, pa vendar od nas resnicoljubnih visokospoštovani dušni pastir.

Obrnimo se na „Tagblatt“, da mu posvetimo z lučjo resnice, ker je tako umazano-črnlačnik „Tagblatt“ pravi, da si je dekan v svojem hinavskem celotizmu smrt Spazzapanovo na praznik 8. dec. svoji pridigi v predmet izvolil, umrlega „ometal“ kot brezbožnega človeka, sovražnika cerkvi in duhovščini itd. — Laž je, da si je g. dekan omenjenega praznika dne predmet svoji pridigi bil v smrti Spazzapanovi iskal; resnica pa je to, ko je pridigar svoj dnevu praznika primerni govor končal, navadne molitve opravil, je — predno je blagoslovil verne nazoče — rekel to-le: „Povedati vam moram še nekaj, da ne bote napačno in krivo sodili in mislili, kar zadeva smrt dr. Spazzapan a. Naj si bo kdo protestant, jud ali človek, kake druge vere, je zato vendar lahko pošten in v družbi spoštovan. Al vendar nam prepoveduje cerkvena postava, pokopati takega poštenega, spoštovanega človeka, če ni naše vere. Pokojni dr. Spazzapan pri življenju ni hotel biti z nami, se je od cerkve ločil, toraj ga tudi ne smemo po katoliškem obredu pokopati. Zavoljo tega mu pa nisem sovražnega namena.“ — To so bile besede, ki jih je gosp. dekan izvanredno po pridigi v razjasnilo nenavadnega pripetljeja govoril. Toraj niso bile predmet njegovi pridigi. Storil je svojo dolžnost kakor bi jo bil vsakter drug duhovnik v enakem slučaju moral storiti, ako bi hotel ljudstvo krivi sodbi odvrniti. Storil je pa to zaradi tega, ker so prejšnji dan v nedeljo znani „liberalci“ v trgu zoper dekana ljudi šuntali, mu nepristojnost tega pričetja hrupilno spodtikali. Mar bi bilo prav, pri takem postopanju resnico zamolčati?

Kar pa se tiče osebnega in političnega sovraštva, ki bi ga po mislih „Tagblattovega“ dopisovalca gospod dekan na dr. Spazzapana imeti moral, si upamo za gotovo trditi, da sta bila v prejšnjih časih v prijateljski zvezi, in da je ravno dr. Spazzapan bil tisti, ki je za časa gosp. Grabrijanove volitve prvi osebno in poli-

tično sovraštvo proti slednjemu obilo in očitno pokazal. Al zaradi tega mu g. dekan ni s sovraštvom odgovarjal, ker, če mu je mrtvemu pokop po cerkvenem obredu odrekel, ni storil tega iz osebnosti ali „surove samovoljnosti“, še manj pa celó iz „hudičeve hudobnega sovraštva“ — kakor se omikani „Tagbl.“ kaj omikano izrazuje — temveč ljudomili dekan pri svojem blagem značaji spodtikovalnega sovraštva nikakor ne pozna, ampak storil je to iz živega prepričanja, spolnovati vedno marljivo cerkvene postave.

Dalje vpraša „Tagblatt“: kdo daje dekanu pravico, duhovna opravila, ako se od udov tiste verske družbe prosilno zahtevajo, odrekati? Ali niso kot služabniki svoje verske družbe primorani, besedo Božjo oznanovati in zakramente deliti? — Na to odgovorimo pajdažem „verske družbe“ to-le: So, so, pa le takim, ki ne zasmehujejo tega, kar bi prejeti hoteli, ki ne zaničujejo prej v življenju, kar bi v smrti radi imeli ali drugi za-nje tirjali. Tako je — in ne drugače!

Vršil se je pogreb 12 ur prej, kakor bi se postavno vršiti moral. Umrli je dr. Spazzapan 7. t. m. zjutraj ob 5. uri, pokopali so ga že drugi dan, to je, 8. ob 4. uri popoldne „pompezno“ (?), kakor so telegrafično poročali v „Neue fr. Presse“: „velikanska“ množica se je snidila — „purgar“ Dolenec (ali: Rihard Dolenec?) je govoril ginjeno ginjaivi nadgrobní govor — „purgarji“ so zvonili — v celi deželi sovražna nevolja zoper dekana Grabrijana“. Tako telegram — pa vse v kup ni nič res! Ljudje iz cerkve gredé — so čakali iz radovednosti, kaj da bo? — zatoraj „velikanska“, „brezštevilna“ množica! Govor je imel neki Ivan Furlani s tem, da je tri „Oče naše“ izmolil; zvonov glasú pri pogrebu nismo slišali, dasiravno smo tanko poslušali. — To je resnica, vse drugo laž.

Iz Novega mesta 14. dec. — Tukajšnja národna čitalnica ima v nedeljo 21. decembra občni zbor, pri katerem se bo volil nov odbor; vsi udje se vljudno vabijo k udeležbi. Odbor.

Novomesto 12. dec. — (*Goveja kuga.*) Tako dolgo so šušmarili naši župani z deljenjem certifikatov za govejo živino, da so nesrečno kugo v Novomesto zavlekli. Zadnji sejm dne 2. t. m. bilo je prav veliko hrvaških buš v Novomestu; nekaj s pisano pravico, nekaj menda tako. Župani ali vsaj njihovi pisarji menda dajejo „pôse“ vsacemu, kdor ga le hoče; ne brigajo se zato nič, imali prosivec res kak rep, ali kje in kako ga je dobil, samo da za to solde odrajta pisarju. Tako je pri Smihelu kupil ubozi kmetič neke buše s pôsom, ki pa je imel ptuje ime. Te hrvaške buše so kugo zanesle k nam. Danes pa že svet z velikim strahom pripoveduje, da je po mestu bobnal, da nobeno živinče ne sme v mesto, kjer je goveja kuga v hlevu, kjer so stale ona buše, katerih zavoljo pomanjkanja zdravstvenih listev niso pustili na sejm. Bog zna, kaj bomo slišali, kam vse se je zatrosila nesreča.

Iz Ljubljane. — Kakor slišimo, ima deželni zbor pred prazniki še v soboto sejo. Po novem letu bode obravnaval, kar bodo dotični odseki med tem časom mu izdelali. Sliši se, da do 15. januarija imajo vsi deželni zbori končani biti, ker se 21. januarija začne zopet državni zbor. Obravnave letošnjega deželnega zbora tekó mirno; le včeraj so se nemški in slovenski liberalci hudo zgrabili s konservativno slovensko stranko zaradi pogreba Spazzapanovega v Vipavi. Z brezverstvom se bahajo liberalci, dokler so živi; če pa katoliška cerkev takim mrtvim noče komedijantovka biti, pa še celo citate sv. pisma na posodo jemljejo in pridigarji postanejo. Da če treba, za liberalizem bi dr. Zarnik tudi še kuto oblekel. Korajže pa vendar nimajo

liberalci toliko, da ne bi kričali, če koga iz tega sveta nesó, kakor je živel — brez cerkve in duhovnega.

— (Teoretično-praktično pevska šola) se imenuje muzikalna knjižica, ki jo je ravnokar na svetlo dal gosp. Anton Förster, učitelj petja na c. kr. srednjih šolah in vodja godbe v stolni cerkvi. Res, priporočila vredna je ta knjižica; drugi pot priporočilo to vtrdimo z dokazi.

— (Čitalnični odbor) je v poslednji seji sklenil, da tudi letos po navadi ima čitalnica svoj občni zbor na sv. Štefana dan dopoldne ob 10. uri, in da veselice letošnjega leta tudi sklene zadnji večer tega leta z „besedo“ in loterijo.

— (Sokolov večer) preteklo soboto je bil jako mikaven. Naznanjeno „berilo“ je policija prepovedala zaradi kazinske „klofute“. To priča, kako nespodobna je morala biti ona zaušnica, da g. Ahčin o njej še brati ni dovolil. Ali ne bi bila zaradi nje tudi kaka „interpelacija“ v deželnem zboru na pravem mestu?

— (Slovensko gledališče) v nedeljo z burko „Doktor in komisijonar“, če tudi posebne notranje vrednosti, je vendar kratkočasilo občinstvo. Ker jo je marljivi Alešovec poslovenil, zato je „Narodovim“ literatom trn v peti. — V nedeljo 22. t. m. predstavljala se bode prvič nova igra iz življenja s petjem v 3 dejanjih: „Hiša slabega glasú“, katero je po F. Kaiserju poslovenil J. Ogrinec in v katerej se resni in šalji prizori vrstijo drug z drugim.

— (40 revnih dečkov in 40 deklic) iz mestnih šol je bilo 7. dne t. m. zopet letos z vso zimsko obleko obdarovanih po prizadevanji katoliškega društva. V čitalnici, kjer je po nagibu dr. Orlove rodovine izvirek te milodarne naprave, in katero so sedaj še druge gospé in gospodičine pod svoje krilo vzele, bila je tudi letos ta vesela razdelitev. Znanja prijatelja otročičev gospoda dr. Vončina in učitelj Močnik sta z lepima ogovoroma pozdravila dobrotnice in dobrotnike, pa tudi obdarovance, katerih je dozdej že nad 600, ki so bili v čitalnici oblečeni.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Državni poslanci so se v zbornici zbrali 10. dne t. m. in z 135 glasovi proti 118 sklenili tudi podporo borski iz znanih 80 milijonov. Ministerstvo je za to napelo vso svojo moč in — zmagalo je z 17 glasovi. Med našimi poslanci so vsi glasovali zoper to podporo razen bar. Apfaltrerna, grofa Thurna in dr. Supana; Hočevanja ni bilo v zbornici. V tej seji je grof Hohenwart govoril za spravo s Českimi federalisti; predlog njegov je tako važen, da ga pretresajo vsi ustavoverski časniki; drugi pot ga prinesemo celega. — Državni zbor je odložen do 21. januarja. Verske postave mu ministerstvo že pripravlja; to bode prava „dušna paša“ za liberalce!

Vabilo na naročbo „Novic“ za prihodnje leto 1874.

„Novice“ nastopijo s prihodnjim letom svoje 32. leto; to pač je častna zaupnica, s kakoršno se celó malo časnikov v Avstriji more ponašati.

To zaupanje ohraniti si tudi vprihodnje, bode živa skrb vredništvu.

Gospodarjem slovenskim bodo, kakor dozdej, donašale „Novice“ vse, kar se na svetu skuša in iznajde za napredek kmetijstva. Kar sama beseda ne razjasni dovolj, bode se razjasnilo v podobah. Ne le, da celi kupi različnih kmetijskih časnikov dadó „Novicam“ gradiva za ta oddelek dovolj, naznanjajo tudi one edine vse, kar dela družba naša kmetijska na prid našim gospodarjem.

Al tudi v družih, narodu slovenskemu potrebnih stvaréh, donašale mu bodo poduke in novice.

Obravnave deželnega odbora in nekterih družih korporacij zvedó bralci naši najpred le po „Novicah“.

Tudi šolstva in slovstva slovenskega ne prezira naš list.

v tiskarnici prejemane za celo leto 4 gold., po pošti pošiljane 4 gold. 60 kr.,

„ „ za pol leta 2 „ po „ „ 2 „ 40 „

„ „ za četrto leta 1 „ po „ „ 1 „ 30 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani za celo leto se plača 40 krajc.

Naročnina se pošilja Blaznikovi tiskarnici v Ljubljano in to najcenejše po poštnih

Čeravno „Novice“ kot tedenski list političnega polja ne morejo obdelavati obširno, ga obdelujejo vendar toliko, da bralci njihovi vse, kar se važnega po svetu zgodi čez teden, na kratko rečeno po njih zvedó. Ker njih program, ki so ga prve razvile na Slovenskem, ostane nepremakljiv, „za vero, dom, cesarja“, pripravljene so kakor dozdej na neprestali boj s puhlim liberalizmom in poganskim brezverstvom. Trdno prepričane, da za vero katoliško, Slovenijo in Avstrijo pridejo še huji časi memo sedanjih, ne bodo se strašile nobene borbe za svoj program, zanašaje se na pomoč velike večine naroda našega in podporo prijateljev naših dopisnikov, katerim ob enem tukaj srčno zahvalo izrekamo za prijazno njihovo dosedanje pripomoč.

„Oglasnik“ ostane kakor dozdej glasilo raznih naznanil, oklicev itd.

Cena nizka, kakor je bila, ostane „Novicam“ z „Oglasnikom“ vred tudi prihodnje; one veljajo

nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobivajo pri vsaki pošti in veljajo le 5 krajc.

Častite naročnike prosimo, naj hitijo z naročilom, da brž prvi list o novem letu v redu dobijo.